

Ontwikkelingssamenwerking nieuwe stijl

Van "Holadiëe hier is de portemonnee" naar een moderne cultuur van openheid en afrekenbaarheid

NCDO onderzoekt regelmatig wat het Nederlandse publiek denkt over internationale samenwerking. Ook laat NCDO onderzoek uitvoeren over internationale vraagstukken die betrekking hebben op de Nederlandse ontwikkelingssamenwerking. Dit is een samenvatting van een van deze onderzoeken. Het gehele onderzoeksrapport en een lijst met overige onderzoeken kunt u vinden op www.ncdo.nl.

Postadres:
Postbus 94020
1090 GA Amsterdam

Bezoekadres:
(hoofdingang KIT)
Mauritskade 63
1092 AD Amsterdam

tel: 020 568 87 55
fax: 020 568 87 87
info@ncdo.nl
www.ncdo.nl

Behoeftte aan andere aanpak ontwikkelingsbeleid

Tweederde van de respondenten, ongeacht achtergrond of politieke voorkeur, verkiest een 'andere aanpak' boven het 'ongewijzigd voortzetten' van het huidige ontwikkelingsbeleid. Zelfs onder diegenen bij wie ontwikkelingssamenwerking 'zeer positieve associaties' oproept, bepleit meer dan de helft zo'n andere aanpak. Als de behoefte aan een andere aanpak in verband wordt gebracht met de steun voor de hoogte van het budget, ontstaat het volgende beeld. Van de meerderheid van de Nederlandse bevolking die vindt dat de hoogte van het budget gelijk moet blijven, wil 58 procent een andere aanpak van het beleid. Van de substantiële minderheid die een groter budget steunt, is 67 procent voor een andere aanpak. Van het deel van de bevolking dat vindt dat het budget moet worden verkleind, is 85 procent voor een andere aanpak.

Twijfels over effectieve besteding hulpbudget

De behoefte aan een andere aanpak met afrekenbare doelen wordt grotendeels gevoed door twijfels over het effect van de ontwikkelingsgelden. Ruim eenderde (37 procent) twijfelt over de juiste besteding ervan. Bijna

eenderde (32 procent) meent zeker te weten dat het geld niet goed wordt besteed.

Eerlijke handel vergroot zelfredzaamheid

De houding van Nederlanders ten aanzien van ontwikkelingslanden in het algemeen en mensen in ontwikkelingslanden is positief te noemen (resp. 58 en 67 procent). Regeringen van ontwikkelingslanden krijgen daarentegen een negatieve score (73 procent). 'Een eerlijk wereldhandelsstelsel zonder hoge importtarieven of concurrentievervalsende subsidies' roept onder driekwart (78 procent) van de respondenten positieve gevoelens op. Een belangrijke reden hiervoor is dat dit de mensen in ontwikkelingslanden niet afhankelijk maakt van financiële hulp. Juist het bevorderen van zelfredzaamheid en het in staat stellen om in een eigen levensonderhoud te voorzien, is voor de meeste Nederlanders een belangrijk uitgangspunt.

Millenniumdoelen krijgen hoge waardering

Nederlanders zijn nagenoeg onbekend met de acht millenniumdoelen van de Verenigde Naties, zoals onder meer het halveren van de armoede in 2015 en de toegang

tot basisonderwijs voor alle kinderen (6-12 jaar) in 2015. Wanneer de respondenten met deze doelen worden geconfronteerd, zijn ze er positief over. De hoogste scores (in rapportcijfers) gaan naar 'basisonderwijs voor alle kinderen' (9,2), 'halveren van de armoede' (8,9) en 'terugdringen van aids' (8,7). Er is echter weinig vertrouwen in de haalbaarheid van de doelen. Het meest haalbaar acht men 'de toegang tot betaalbare levensreddende medicijnen' (6,4). Het 'halveren van de armoede in 2015' scoort het laagst (4,0). Het feit dat de wereldleiders deze doelen al in 2000 afspraken en dat de Verenigde Naties ze onderschrijft, leidt tot boze reacties. Allereerst omdat men onbekend is met de millenniumdoelen, maar ook omdat deze al vier jaar geleden zijn afgesproken en men nog geen zichtbare resultaten heeft gezien. Randvoorwaarden waarbinnen Nederlanders bereid blijken de millenniumdoelen te steunen zijn: meetbare (tussen)doelen, tussentijdse evaluatie en bijsturing als de problemen onvoldoende worden opgelost.

Ruim de helft van de ondervraagden ondersteunt het vergroten van de bekendheid van de millenniumdoelen. De helft vindt het belangrijk dat mensen meer gaan nadenken over de millenniumdoelen (rapportcijfer 8 of hoger). Het streven om deze doelen als realistisch te zien, krijgt minder steun (41 procent) evenals het vergroten van de steun voor de inhoud van de millenniumdoelen (40 procent). Deze laatste twee stellingen wekken bij de ondervraagden teveel de indruk onderdeel te zijn van overheidsvoorlichting (Postbus 51), waarbij ze deze doelen als een product ervaren dat geforceerd aan de man moet worden gebracht. Er is dan geen ruimte om de doelen inhoudelijk te bediscussiëren en zo nodig bij te stellen.

"Bij hem zijn de resultaten zichtbaar, de hulpverlener heeft een gezicht en hij is echt, geen politicus."

Belangrijkste boodschap: roep om betere performance

De behoefte aan een andere aanpak vormt ook de rode draad in de reacties die volgen als er acht communicatieboodschappen over ontwikkelingssamenwerking worden voorgelegd. De ondervraagden reageren positief op termen als: goed bestuur, zelfredzaamheid, vrije handel, levensreddende medicijnen en vooral 'kritischer kijken naar wat er met ontwikkelingsgeld gebeurt'. De vraag naar de effectiviteit van het gevoerde beleid vindt veel weerklank onder de Nederlandse bevolking.

Daarentegen bevatten de boodschappen ook elementen die een negatieve associatie oproepen zoals het 'niet op koers liggen' voor het bereiken van de millenniumdoelen. Ook vinden Nederlanders de relatie tussen armoedebestrijding en het tegengaan van terrorisme niet geschikt als een centrale boodschap van het ontwikkelingsbeleid.

Een opvallende respondent in de groepsgesprekken is Peter. Hij bouwt samen met vrienden weeshuizen voor straatkinderen in Sri Lanka. Peter zamelt geld in op braderieën en heeft eigen donateurs. Hij vliegt eens per jaar naar Azië om te gaan bouwen. Ze doen alles zelf en al het geld gaat naar de tehuizen. Zijn verhaal neemt bij anderen de belangrijkste twijfels weg over ontwikkelings-samenwerking. Bij hem zijn de resultaten zichtbaar, de hulpverlener heeft een gezicht en hij is echt, geen politicus.

Hij blijkt zelfs zo authentiek dat de overige geïnterviewden twijfelen of hij een rol zou kunnen spelen in een millenniumdoelencampagne. Misschien wel 'tè eerlijk'. Wel luidt de conclusie dat ontwikkelingssamenwerking gebaat zou zijn met één of meer Peters.

Negatieve stemming over richting waarin Nederland zich heeft ontwikkeld

De respondenten zijn ontevreden over de wijze waarop Nederland zich heeft ontwikkeld. Ongeveer de helft is van mening dat ons land zich in 'de

verkeerde richting' heeft ontwikkeld. Ruim eenderde (38 procent) vindt dat het 'de goede kant' opgaat. Het zijn vooral de onveiligheid, de verharding in de samenleving en de economische teruggang die deze negatieve gevoelens aanwakkeren. De focus ligt daarbij voornamelijk op de binnenlandse politiek. Mensen voelen zich in de eerste plaats Nederlander en pas daarna Wereldburger. Dit leidt ertoe dat ontwikkelingssamenwerking niet of nauwelijks leeft als gevraagd wordt naar onderwerpen waar men zich het meest betrokken bij voelt.

Radio en televisie belangrijkste informatiebronnen

De belangrijkste informatiebronnen voor informatie over ontwikkelingssamenwerking zijn radio en televisie (83 procent). Daarna volgen kranten en tijdschriften (61 procent). Ruim een kwart (28 procent) krijgt de informatie uit gesprekken met anderen tijdens activiteiten op scholen, evenementen, verenigingen, congressen en symposia. Artikelen over ontwikkelingssamenwerking wordt door slechts 10 procent van de respondenten 'vrijwel altijd' gelezen. 18 procent zegt een dergelijk artikel 'vaak' te lezen. Ondanks de informatieconsumptie ten aanzien van ontwikkelingssamenwerking is slechts 11 procent in staat om correct aan te geven wie de huidige minister voor ontwikkelingssamenwerking is.

SAMENVATTING

Het bureau Anker Solutions interviewde voor NCDO (mei - juli 2004) duizend mensen uit alle lagen van de bevolking over ontwikkelingssamenwerking. Naast deze representatieve steekproef (kwantitatief) is ook gebruik gemaakt van focusgroepen (kwalitatief).

Uit dit onderzoek blijkt dat de roep om zichtbare resultaten van ontwikkelingssamenwerking steeds luider klinkt. Nederlanders willen zien of bij het bestrijden van armoede voortgang wordt geboekt en of problemen ook worden opgelost. Zo niet, dan moet er verantwoording worden afgelegd. De trend van de afgelopen jaren, waarbij burgers een daadkrachtiger optreden wensen van de overheid, zoals in de zorg, de veiligheid en het onderwijs, is ook waarneembaar op het terrein van het ontwikkelingsbeleid. Dit is de conclusie van het communicatiebeleidsadvies 'Ontwikkelingssamenwerking Nieuwe Stijl' dat is gemaakt in opdracht van NCDO.

